

Inleiding

Dit boek gaat over onze ervaringen in het werken met mensen met autisme en hoe je als hulpverlener op een oplossingsgerichte manier aan de slag gaat met hen.

Het oplossingsgericht denken vertrekt van een groot geloof in de mogelijkheden van iedere mens en net dat is voor ons de grote sterkte.

Oplossingsgericht werken is een zeer respectvolle, emancipatorische en pragmatische manier van begeleiden of therapeutisch werken. We merken dagelijks dat deze werkwijze impact heeft.

De oplossingsgerichte therapeut wordt een facilitator die mogelijkheden, talenten en hulpbronnen van mensen met moeilijkheden weer in het voetlicht plaatst. De cliënt ervaart een grote mate van eigen verantwoordelijkheid en geloof in eigen kunnen, ondanks de beperkingen waar hij tegenaan loopt.

Daarom leek het ons een uitdaging om onze ervaringen te delen. Els Mattelin werkt al vele jaren met kinderen, jongeren en volwassenen met autisme. Ze ontwikkelde heel veel expertise en haar ervaringen, denkwerk en literatuuronderzoek vormen samen met de wijze lessen van haar cliënten de basis van dit boek.

Hannelore Volckaert is een orthopedagoge met heel wat expertise in begeleiden van adolescenten en gezinnen. We vonden elkaar tijdens onze opleiding tot oplossingsgerichte therapeuten en werken intussen een paar jaar samen voor Dynamiek, met zetel in Izegem.

Deze vzw – vereniging zonder winstoogmerk – werd door Els Mattelin in het leven geroepen als antwoord op de maatschappelijke vraag naar gespecialiseerde hulpverlening voor (jong)volwassenen met autisme. Intussen blijkt

dat hieraan inderdaad een grote behoefte is en dat haar werk, kennis en organisatie uniek is.

De keuze om oplossingsgericht aan de slag te gaan met mensen met autisme is geen evidentie. ‘Oplossingsgericht’ werken houdt immers in dat men weggaat van het probleem en op zoek gaat naar wat de cliënt in de plaats wil, dus richting een ‘oplossing’. Deze sterke, pragmatische en toekomstgerichte werkwijze veronderstelt vele vaardigheden die voor mensen met autisme niet evident zijn. En toch merken we dat deze manier van werken succesvol is. Meer nog, ervaring leert dat deze werkwijze een grote meerwaarde heeft voor onze doelgroep. Rekening houdend met hun eigenheid, kun je ook met mensen met autisme oplossingsgericht werken. We ervaren dagelijks dat de oplossingsgerichte aanpak zoveel pragmatiek in huis heeft dat het een ideale werkvorm is voor onze cliënten met autisme.

Door de jaren heen heeft Dynamiek een aantal specifieke toepassingen ontwikkeld en gebundeld. Het resultaat heb je nu in handen.

Uitgangspunt

Vele mensen met autisme vertellen ons dat begeleiders, therapeuten, en nog vele anderen, hen vaak behandelen als iemand die veel dingen niet kan en niet weet. Er wordt, vanuit de beste bedoelingen, heel veel in hun plaats gedacht en gedaan, van hen overgenomen, zonder dat de persoon in kwestie voldoende zeggenschap ervaart.

Een oplossingsgerichte therapeut probeert zich te allen tijde hiervoor te hoeden. Hij gaat steeds op zoek naar wat er wel al is, zonder oordeel, met heel veel verwondering. En dat geeft mensen hoop.

In dit boek geven we geen uitgebreide basisinformatie over het oplossingsgerichte werken, daarvoor verwijzen we graag naar de uitstekende literatuur die al bestaat. Toch kun je zonder veel voorkennis met ons werk aan de slag. Uit de vele praktijkvoorbeelden zul je snel merken of het oplossingsgerichte

werken jou al dan niet aanspreekt. En als we je benieuwd hebben gemaakt, dan is de eerste stap gezet.

Je zult merken dat veel van onze voorbeelden betrekking hebben op mensen met autisme met een normale begaafdheid. Dit maakt de voorbeelden duidelijker en geeft onze boodschap helder weer. Onze ervaring leert dat deze manier van werken ook mensen met autisme en een zwakkere begaafdheid kan helpen. Maar dan moet je niet alleen met hun autisme rekening houden. In de DSM-5¹ worden nieuwe diagnostische criteria meegegeven voor ASS of ‘autismespectrumstoornis’. Ons uitgangspunt in het werken met mensen met autisme verschilt fundamenteel. In onze visie staan mensen met autisme fundamenteel anders in het leven. We gebruiken ‘a.n.d.e.r.s.’ dan ook als letterwoord om interventies te structureren. Mensen met autisme hebben een ander basaal denkpatroon en ervaren de realiteit op een andere manier. Dat maakt hen fundamenteel anders dan mensen zonder autisme.

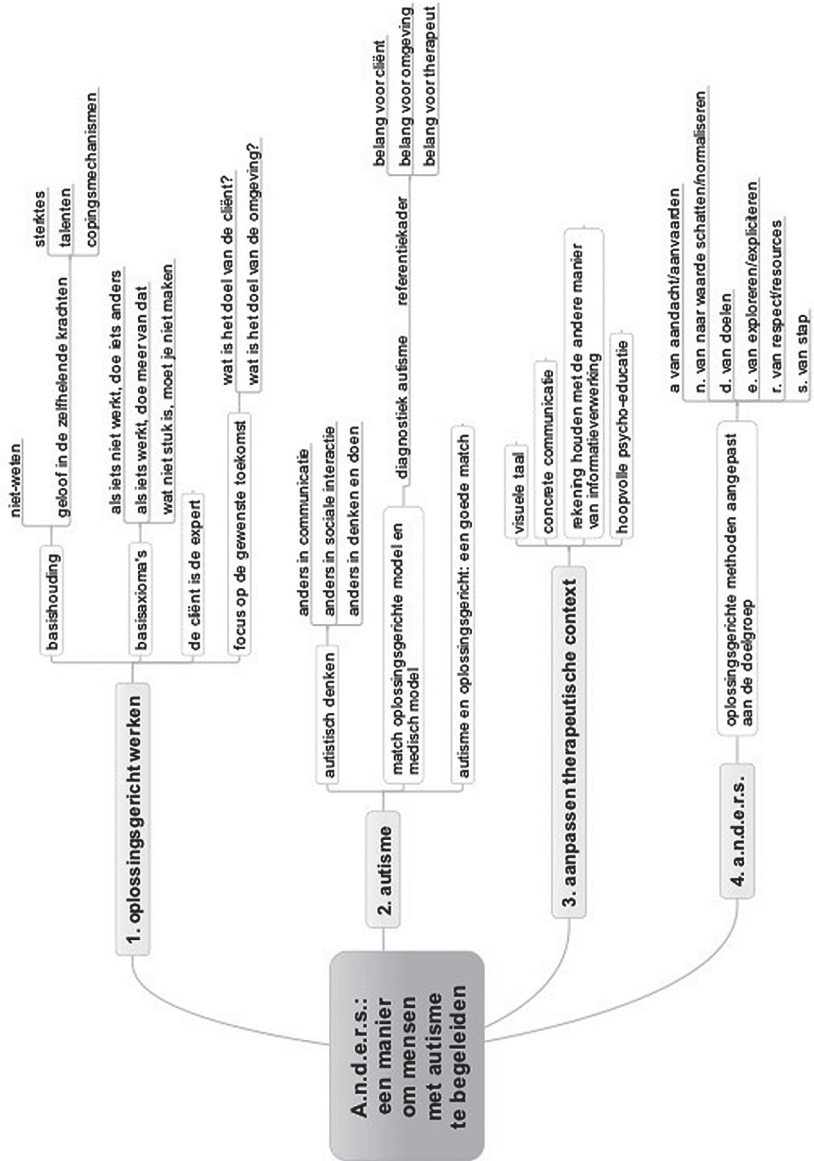
Dat de DSM-5 spreekt over een ‘stoornis’, houdt een waardeoordeel in en verheft mensen zonder autisme tot norm.

Als we mensen met autisme benaderen vanuit ons normenkader, dan zijn we hen niet aan het helpen, dan doen we dingen die niet werken, dan leggen we zelf oplossingen op die niet voor hen passen, dan zijn we geen goede hulpverleners.

Mensen met autisme zien als fundamenteel anders, zonder enig oordeel, is voor ons de basisvoorwaarde om op een correcte, professionele, respectvolle en nuttige manier met hen als cliënten aan de slag te gaan.

Daarom spreken we in het boek² over ‘mensen met autisme’ en niet over mensen met ASS of enige andere ‘stoornis’.

-
- 1 DSM-5: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (kortweg DSM) is een handboek voor diagnose en statistiek van psychische aandoeningen dat in de meeste landen als standaard in de psychiatrische diagnostiek dient. De DSM-5 verscheen in mei 2013.
 - 2 Om het geheel gemakkelijk leesbaar te houden, spreken we over ‘hij’ als we het hebben over een willekeurige cliënt.

Figuur 1: a.n.d.e.r.s. – een manier om mensen met autisme te begeleiden